

21/10

Uitspraak van het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen.

Het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen, hierna te noemen het College, heeft het volgende overwogen en beslist ten aanzien van de bij brief van A, hierna te noemen klaagster, ingediende klacht namens haarzelf en haar minderjarige zoon B tegen C, hierna te noemen verweerder, lid van het Nederlands Instituut van Psychologen en ingeschreven in het NIP-register als psycholoog NIP.

I Het verloop van de procedure

Het College heeft kennisgenomen van:

- het klaagschrift met 8 bijlagen van 18 april 2021;
- het verweerschrift met bijlagen van 4 juni 2021;
- de e-mail van D van 5 september 2021;
- de aanvullende klacht van 12 oktober 2021 met 3 bijlagen.

De mondelinge behandeling van de klacht heeft plaatsgevonden op 10 november 2021, waarbij klaagster en verweerder aanwezig waren. Ter zitting heeft verweerder een aanvulling op zijn verweerschrift overgelegd.

II De feiten

Op grond van de stukken en van hetgeen ter zitting heeft plaatsgevonden kan van het volgende worden uitgegaan.

Bij beschikking van 14 september 2020 van rechtbank U, sectie familie en jeugd te T werd besloten de ondertoezichtstelling (hierna: ots) van klaagsters zoon B, geboren in 2018, te verlengen tot 31 januari 2021 en het verzoek van diens vader tot vervanging van de gecertificeerde instelling De Jeugd- & Gezinsbeschermers (hierna: GI) af te wijzen. De zoon woont bij klaagster. Vader (D) en klaagster hebben gezamenlijk de ouderlijke macht.

In de beschikking is o.a. overwogen:

5.4: ‘De kinderrechter overweegt ten aanzien van de uitvoering van de ondertoezichtstelling in de komende periode nog het volgende. Uit het psychologisch onderzoek van E d.d. 22 april 2020 komt naar voren dat het noodzakelijk is het accent van de hulpverlening te verschuiven van pedagogische begeleiding en behandeling van B naar de ouderschapsproblematiek en de daarin bestaande disfunctionele gedachten en gedragingen. De rigiditeit in de denkpatronen van en de communicatie tussen de ouders lijken een dominante rol te spelen ten aanzien van de kindfactoren. Anders gezegd: als de relatie tussen de ouders verbetert, zou dit ook de relatie van B met de vader moeten verbeteren. Het is daarom noodzakelijk dat de ouders eerst individuele hulpverlening aangaan en vervolgens gaan werken aan gezamenlijk ouderschap om de spanningen tussen hen te verminderen. (...)

5.5. De moeder dient met individuele hulpverlening te werken aan haar denkpatronen en emotionele weerbaarheid, omdat de door haar ervaren emoties in het contact met de vader bij haar leiden tot vermijding, afhankelijkheid, spanning en contactblokkade. Het risico bestaat dat haar coping strategie, die zich onder meer uit in een koele en neutrale opstelling richting de vader, door B wordt opgepikt en bij hem levende negatieve overtuigingen over de vader bevestigt. Ter zitting is naar voren gekomen dat de moeder al met hulpverlening is gestart en dat dit traject deels is afgerond.

5.6. Voor de vader geldt eveneens dat hij met individuele hulpverlening aan de slag moet. In zijn geval is die hulpverlening nog niet van de grond gekomen. Hij zal moeten werken aan zijn frustratietolerantie, controledwang en aanvallende houding. Gebleken is immers dat dit geen effectieve coping strategieën zijn in de samenwerking met de moeder en gezinsvoogd/hulpverlening en dat zijn opstelling niet bijdraagt aan contactherstel met B. Omdat deze patronen langdurig aanwezig zijn, is diagnostiek (persoonlijkheidsonderzoek) en behandeling aangewezen. Hierbij dient in elk geval aandacht te zijn voor rigiditeit en disfunctionele gedachten en zelfreflectie en mentaliserend vermogen. De vader dient de GI te betrekken bij het formuleren van de hulpvraag, om zeker te stellen dat de uitkomsten kunnen bijdragen aan de uitvoering van de ondertoezichtstelling.’

De vader heeft naar aanleiding van deze beschikking contact opgenomen met verweerder. Verweerder heeft een rapportage uitgebracht op 18 januari 2021. De vader heeft dat rapport aan de rechtbank U te T toegezonden voorafgaand aan een zitting over de verlenging van de ots.

Het standpunt van klagster en de klacht

De klacht houdt in, zakelijk weergegeven, dat verweerder in strijd met de Beroepscode heeft gehandeld om de volgende redenen. De klacht richt zich op de rapportage die verweerder heeft uitgebracht op verzoek van zijn cliënt, de ex-partner van klagster.

1. Verweerder heeft de privacy van klagster en haar zoon geschonden door in zijn rapportage gegevens te gebruiken uit het ots-dossier zonder hun toestemming.
2. Verweerder heeft onjuiste suggesties gewekt in zijn rapportage onder andere over de bijdrage van drie betrokken oud-hulpverleners.
3. Verweerder heeft zich over klagster en haar zoon uitgelaten in zijn rapportage zonder dat hij hen ooit had gezien of gesproken en zonder hun toestemming.
4. Verweerder heeft geweigerd te reageren op de vragen van klagster in haar e-mail van 2 februari 2021.
5. Verweerder heeft ten onrechte de vader op de hoogte gesteld van het feit dat klagster tegen hem een klacht heeft ingediend bij het College van Toezicht bij het NIP en wat de klacht inhield.

Ter toelichting stelt klagster dat in de rapportage staat dat de afdelingsleider van de school van de zoon en drie oud-hulpverleners zouden hebben meegewerkt aan de totstandkoming van deze rapportage door vragenlijsten in te vullen. Daarnaast wordt aangegeven dat er uitgebreide interviews zijn afgenomen. De antwoorden zijn verwerkt in de rapportage en er worden vergaande conclusies getrokken.

Klagster heeft opheldering gevraagd aan de drie betrokken oud-hulpverleners die verweerder uitgebreid zou hebben geïnterviewd. De hulpverleners hebben schriftelijk ontkend dat van enig interview aangaande de zoon en klagster sprake is geweest. F gaf zelfs aan slechts een voicemailbericht te hebben ingesproken, waarbij de inhoudelijke bewoordingen zeker niet aansluiten bij het beeld dat in de rapportage wordt geschetst. Dat wijkt significant af van de bewering op pagina 4 van de rapportage dat gebruik is gemaakt ‘van de volgende informatiebronnen in persoon’. Er wordt in de rapportage op pagina 7 aangegeven ‘dat de geïnterviewden unaniem van mening zijn dat’ de persoonlijkheidskenmerken van de vader een sensitief en responsief ouderschap met zijn zoon niet in de weg zouden staan. Klagster betwijfelt of deze vraag zo aan de oud-hulpverleners is gesteld en beantwoord zoals weergegeven. Ook staat er in de rapportage dat er geen emotioneel onveilige situatie voor de zoon zou zijn. Klagster vraagt zich af of dit zo gevraagd en beantwoord is, te meer omdat deze behandelaars alweer een tijd uit beeld waren en geen actueel beeld hadden. De drie geciteerde hulpverleners hebben tegenover klagster verklaard uitsluitend antwoorden te hebben gegeven die

betrekking hadden op vragen over de vader, terwijl bijv. G in de rapportage wordt benoemd als individueel begeleider van de zoon. Hij werd naar eigen zeggen niet in die hoedanigheid bevraagd. Geen van de drie hulpverleners heeft een akkoord gegeven voor het delen van hun informatie met derden zoals de rechtbank en DJGB en het centrum voor jeugd en gezin van de gemeente T. Evenmin zijn genoemde hulpverleners geïnformeerd over het doel van de rapportage c.q. waren zij er mee bekend dat er ook over de zoon en klaagster zou worden gerapporteerd en dat dit in een gerechtelijke procedure zou worden ingebracht. De vraag rijst ook waarom de school van de zoon benaderd diende te worden in het kader van een persoonlijkheidsonderzoek van de vader. Een eigen huisarts is daarnaast geen objectieve bron.

Herstel van de oorspronkelijke omgang is volgens klaagster niet iets wat in een persoonlijkheidsonderzoek thuis hoort. Het is meer dan ongepast dat er wordt gesuggereerd dat de gezinsvoogd psychologische hulp moet zoeken.

Verweerder doet uitspraken op basis van onvolledige informatie. Dat is gevaarlijk, omdat hij dit als professional doet en daar grote waarde aan kan worden gehecht.

Klaagster wordt passief agressief gedrag in de schoenen geschoven. Dit is ongepast, daar verweerder alleen over zijn eigen cliënt uitspraken mag doen volgens de beroepscode.

IV Het standpunt van verweerder

Verweerder heeft de klacht gemotiveerd betwist en daartoe onder meer, zakelijk weergegeven, het volgende gesteld.

1. Klaagster maakt niet duidelijk op welke gegevens zij doelt. Verweerder mocht gebruik maken van gegevens uit het dossier dat hem werd verstrekt door zijn cliënt, een dossier dat al bekend was bij de rechter. Toestemming van klaagster zou slechts noodzakelijk zijn als het gegevens zou betreffen uit eigen waarneming of persoonlijk onderzoek.
2. Verweerder mocht de inhoud van professionele rapportage van andere hulpverleners meenemen in hypothesen over de problemen en oplossingen. De vragen en antwoorden van de geïnterviewden hadden uitsluitend betrekking op de vader.
3. Klaagster onderbouwt onvoldoende dat de rapportage zich niet beperkt tot vader. Zijn duidingen berusten op observaties van anderen. Dit geldt ook voor de zoon. Verder heeft hij hypothetisch de relatie tussen moeder en zoon beschreven.
4. Hij heeft klaagster geantwoord dat hij geen informatie wilde geven, omdat de beroepscode hem dat verbiedt.
5. Verweerder vindt het bij nader inzien niet zorgvuldig dat hij de vader op de hoogte heeft gesteld van de klacht, omdat dit in de rechtszaak tussen de ouders over de omgang met hun zoon geen belang dient. Hij ziet niet hoe die mededeling van hem aan de vader schadelijk zou kunnen zijn voor klaagster. Hij voelt zich niet verantwoordelijk voor eventuele berichtgeving daarover van de nieuwe partner van de vader.

V De overwegingen van het College

Ten aanzien van de klachten overweegt het College als volgt.

Het College neemt alleen de klacht van klaagster in beschouwing en niet die van haar zoon, omdat vader ook het ouderlijk gezag heeft en niet instemde met diens klacht.

Ad klachtonderdeel 1 en 3

Grenzen eigen deskundigheid, objectiviteit en geheimhouding

Verweerder werd benaderd door vader naar aanleiding van de beschikking tot verlenging van de ots van 14 september 2020. Verweerder nam kennis van deze beschikking. In de rapportage richt

verweerder zich als ware hij benoemd tot deskundige rechtstreeks tot de rechtbank. De rechtbank heeft in die beschikking echter geen deskundigenopdracht aan verweerder gegeven. Volgens de beschikking was een persoonlijkheidsonderzoek en een daarop volgende behandeling van vader aangewezen. Vader heeft zich tot verweerder gewend en was daarmee de enige opdrachtgever van verweerder. Verweerder kon en mocht zich enkel over vader uitlaten. Verweerder heeft zich daartoe echter niet beperkt. Hij heeft in de rapportage tevens uitspraken gedaan over klaagster, over de relatie tussen de ouders en de relatie met hun zoon. Zo is onder het kopje Conclusies en aanbevelingen op p. 10 in het rapport onder 2C vermeld: “Het gedegen onderzoek verricht door mijn collegae G, E en F, geeft tevens aan dat van een emotioneel onveilige situatie voor B geen sprake is.” En op p. 14 staat onder punt 4: “Het niet goed afgehecht zijn van de relatie met zijn ex-partner, A, kan een andere mogelijke oorzaak zijn van het feit dat de invulling van de omgangsregeling niet goed van de grond is gekomen. Volgens D hebben ingrijpende traumata in het leven van A een belangrijke maar nog onbekende rol gespeeld in de roller coaster van gebeurtenissen voorafgaand aan de abrupte scheiding.” En onder punt 5: “Door de psychologen en de orthopedagoog van B wordt geconstateerd dat de moeder wel toezeggingen doet om mee te werken aan de invulling van de omgangsregeling maar uiteindelijk niet actief er aan mee werkt. Dit wordt in de psychologie een vorm van passief-agressief gedrag genoemd.” Deze uitlatingen had verweerder niet mogen doen, omdat hij geen toestemming van klaagster had en omdat ze niet waren gebaseerd op eigen onderzoek.

Tevens heeft verweerder algemene zeer kritische beweringen gedaan over de overwegingen van de kinderrechter in de beschikking en over de jeugdzorg. Daarmee trad verweerder ver buiten zijn opdracht. Verweerder heeft ter zitting uitgelegd dat hij hoopte met bredere adviezen de impasse te doorbreken. De gedachte van verweerder dat hij zich hierover in het rapport als deskundige kon uitlaten - en zelfs een doorbraak zou kunnen bewerkstelligen -, getuigt van een groot gebrek aan inzicht in zijn eigen rol, mede gelet op de kwetsbare dynamiek tussen partijen, en in de mogelijke negatieve effecten van zijn rapportage op dat conflict. Verweerder trekt allerlei vergaande conclusies terwijl het gaat om een al lang lopend conflict waarbij al veel deskundigen betrokken waren en heeft dat enkel op basis van kennisneming van het door vader verstrekte dossier, en gesprekken met vader en met enkele betrokken deskundigen gedaan. Verweerder heeft zich kennelijk ook niet gerealiseerd dat het hem niet vrij stond van verschillende stukken in het dossier kennis te nemen zonder de instemming van moeder en de GI. Verweerder heeft daardoor de grenzen van de eigen deskundigheid niet in acht genomen en zich te vergaand geïdentificeerd met zijn cliënt. Ook heeft hij niet voorkomen dat zijn rapportage voor een ander doel werd gebruikt dan waarvoor het had moeten zijn opgesteld (een persoonlijkheidsonderzoek van vader).

Verweerder heeft gehandeld in strijd met de artikelen 28, 41, 96 en 103 van de Beroepscode. Klachtonderdelen 1 en 3 acht het College gelet op voorgaande overwegingen gegrond.

Ad klachtonderdeel 2

Geschikte methode van onderzoek

Verweerder begint in zijn rapport op p. 2 met een kritische opmerking over overweging 5.6 van de rechterlijke beschikking van 14 september 2020. Verweerder trekt daaruit de conclusie dat er mogelijk sprake is van vooringenomenheid bij de rechter. Verweerder merkt op dat de onafhankelijkheid van het persoonlijkheidsonderzoek in het geding is als de GI betrokken moet worden bij het formuleren van de hulpvraag. Vervolgens kiest verweerder voor een ‘hypothese toetsend onderzoek’ met vier vragen om daarmee licht te kunnen werpen op de in de beschikking van de rechtbank genoemde slechte samenwerking tussen vader en de GI, klaagster en de omgang met zijn zoon. De vragen zijn verwoord als stellingen:

1. Bij vader is er sprake van persoonlijkheidskenmerken die psychodiagnostisch gezien kunnen wijzen op de aanwezigheid van een persoonlijkheidsstoornis of belangrijke kenmerken ervan.
2. Deze persoonlijkheidskenmerken van vader staan een sensitief en responsief ouderschap met zijn zoon in de weg.

3. Deze persoonlijkheidskenmerken kunnen van nadelige invloed zijn op de emotionele ontwikkeling van zijn zoon op de korte/middellange termijn.
4. Opvoedkundige begeleiding en mogelijk behandeling van vader is aangewezen.

De eerste vraag past nog in het kader van een persoonlijkheidsonderzoek. De methoden die verweerder daarvoor gebruikt zijn een vragenlijst en gesprekken. Hierbij valt op dat hij slechts één, niet gebruikelijke vragenlijst heeft gehanteerd en de uitkomsten niet heeft afgezet tegen een controlegroep.

De andere drie vragen kon verweerder niet beantwoorden met een persoonlijkheidsonderzoek. Daarvoor is observatie nodig van de interactie tussen vader en zoon. Verder kunnen specifieke persoonlijkheidskenmerken hoogstens een aanwijzing opleveren voor risicovol of onwenselijk gedrag in bepaalde situaties; er is geen sprake van een causale relatie. De gekozen methode van onderzoek sloot derhalve niet aan op de vragen. Het College stelt daarom vast dat verweerder niet heeft voldaan aan het criterium in artikel 97 van de Beroepscode dat het rapport blijk moet geven van een geschikte methode van onderzoek om de vraagstelling te beantwoorden.

Vermelden gronden waarop de bevindingen en conclusies berusten

Verder schrijft artikel 97 van de Beroepscode voor dat de rapportage duidelijk moet laten zien op welke gronden de bevindingen en conclusie berusten, wat de beperkingen daarvan zijn en welke bronnen zijn gebruikt.

Uit het rapport blijkt niet op welke manier de antwoorden van de geraadpleegde en eerder in het proces betrokken deskundigen zijn verwerkt in de algemene conclusies op de vragen.

Er staat in het rapport op p. 4 dat aan zes personen, waaronder aan G, E en F een vragenlijst is voorgelegd die een beantwoording van de onderzoeksvragen mogelijk zou moeten maken. Daarna spreekt verweerder op p. 6 en volgende over ‘de geïnterviewden’ zonder dat duidelijk wordt wie wat in antwoord op welke vraag heeft gesteld. Op p. 10 staat dat er uitgebreide interviews hebben plaatsgevonden. En op p. 13 dat hij voor dat deel van de rapportage (een nadere beschouwing van de casus) uitgebreide interviews heeft afgenomen bij collegae G, E en F (...). Klaagster heeft dat wat betreft die drie personen gemotiveerd weersproken. Klaagster heeft een kopie van een email van 25 januari 2021 van F aan haar overgelegd waarin F opmerkt dat zij verweerder niet persoonlijk gesproken heeft. Op de zitting heeft verweerder niet duidelijk kunnen maken dat met hen daadwerkelijk interviews hebben plaatsgevonden. Ten onrechte is dan ook in de rapportage vermeld dat uitgebreide interviews met hen hebben plaatsgevonden. Voorts is niet te toetsen waarop verweerder de uitspraken in het rapport over klagster en haar zoon heeft gebaseerd.

Wat betreft de bronvermelding tenslotte is in het rapport niet vermeld welke vragenlijst(en) werden gebruikt bij de anamnese van vader.

Het College concludeert dat niet is voldaan aan de eis dat duidelijk is vermeld op welke gronden de bevindingen en conclusies steunen en wat de beperkingen daarvan zijn, en dat niet alle bronnen zijn vermeld.

Vermelden beperkingen onderzoek

Tenslotte is in artikel 97 van de Beroepscode bepaald dat het rapport dient te vermelden dat het van vertrouwelijke aard is en na verloop van welke termijn de conclusies redelijkerwijs hun geldigheid hebben verloren. Dat is in het rapport niet gedaan. Ook aan dit criterium is derhalve niet voldaan.

Klachtonderdeel 2 is daarom gegrond.

Ad klachtonderdeel 4

Verweerder mocht weigeren inhoudelijk te reageren op de vragen van klagster in haar e-mail van 2 februari 2021 met het oog op de geheimhouding die hij is verschuldigd aan zijn cliënt. Dit onderdeel acht het College daarom ongegrond.

Ad klachtonderdeel 5

Verweerder heeft als psycholoog actief contact gezocht met de vader om hem te vertellen dat diens ex-partner een klacht over hem had ingediend en waarover werd geklaagd. Het College acht deze werkwijze niet zorgvuldig. Het diende niet alleen geen belang, verweerder had ook kunnen en moeten voorzien dat dit klaagster zou kunnen schaden, omdat dit extra voeding gaf aan het reeds jaren slepende conflict tussen de ex-echtelingen in het kader van de omgangsregeling. Door dit te doen heeft verweerder in strijd gehandeld met artikel 15 en 25 van de Beroepscode.

Concluderend

Het College komt tot de slotsom dat klachtonderdelen 1, 2, 3 en 5 gegrond zijn en onderdeel 4 ongegrond. Het College is van oordeel dat het gaat om ernstige overtredingen van de Beroepscode, reden waarom een berisping op zijn plaats is. Het College raadt verweerder ten sterkste aan supervisie te volgen op het gebied van beroepsethiek.

VI De beslissing

Het College van Toezicht:

verklaart de klacht gegrond als voormeld en berispt verweerder.

Aldus gewezen op 10 november 2021

door:

mevrouw mr. C.M. Berkhout, voorzitter,
mevrouw mr. W.Th. Tideman, secretaris,
de heer dr. H.F.A. Diesfeldt,
de heer drs H. Geertsema,
mevrouw drs. A. Wensing- Kruger, leden,
mevrouw drs. J.W. Sepers (toehoorder)

en ondertekend door de voorzitter,

w.g. C.M. Berkhout.